

UCHWAŁA NR IV/24/2018
Rady Miejskiej w Bodzentynie
z dnia 21 grudnia 2018 r.

w sprawie: przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Bodzentyn
na lata 2019-2021

Na podstawie art. 18 ust.1, ust.2 pkt 15 Ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2018r., poz. 994 z późn. zm.) oraz na podstawie art. 176 ust. 1, art. 179 ust.2 Ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz.U. z 2018r, poz. 998 z późn. zm.), Rada Miejska w Bodzentynie uchwala, co następuje:

§ 1.

Przyjmuje się Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Bodzentyn na lata 2019-2021, w brzmieniu stanowiącym załącznik Nr 1 do niniejszej uchwały.

§ 2.

Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta i Gminy Bodzentyn.

§ 3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PRZEWODNICZĄCA RADY
Brymela Teresa
Teresa Bzymek

UZASADNIENIE

do uchwały Rady Miejskiej w Bodzentynie w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Bodzentyn na lata 2019-2021.

Gminny Program Wspierania Rodziny wyznacza zespół planowanych działań mających na celu wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

Podstawą do rozwiązywania problemów społecznych jest wsparcie rodziny w odbudowywaniu prawidłowych relacji w rodzinie oraz we właściwym wypełnianiu ról społecznych przez jej członków. Wsparcie rodziny powinno być w miarę możliwości wczesne i mieć charakter profilaktyczny. Priorytetem wspierania rodziny jest zapewnienie odpowiednich warunków rozwoju dzieci, młodzieży oraz kształtowania wartości i norm związanych z ich wychowaniem. Pomoc może być udzielana skutecznie we współpracy ze środowiskiem lokalnym, w tym sąsiedzkim, sądami i ich organami pomocniczymi, Policją, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, Kościołem i związkami wyznaniowymi oraz organizacjami pozarządowymi.

Przyjęcie Gminnego Programu Wspierania Rodziny niezbędne jest dla realizacji określonych w nim celów wychodzących naprzeciw istotnym problemom społecznym w obszarze ograniczania bądź niwelowania objawów dysfunkcyjności rodziny.

Podstawowym celem Programu jest tworzenie warunków dla prawidłowego funkcjonowania rodzin i realizacji ich funkcji opiekuńczo-wychowawczych, wzmocnienie wsparcie dysfunkcyjnej rodziny biologicznej dziecka, a w konsekwencji, w przyszłości ograniczenie liczby dzieci objętych pieczę zastępczą.

**GMINNY PROGRAM WSPIERANIA
RODZINY W GMINIE BODZENTYN
NA LATA 2019 – 2021**

I. Wstęp

Rodzina jest podstawową komórką społeczną oraz naturalnym środowiskiem wychowawczym zapewniającym prawidłowy rozwój wszystkich jej członków, w szczególności dzieci. Każde dziecko do prawidłowego rozwoju potrzebuje rodziny, która otoczy je miłością, zapewni poczucie bezpieczeństwa i zaspokoi jego potrzeby.

W przypadku wystąpienia jakiegokolwiek dysfunkcji w rodzinie, nie jest ona w stanie realizować podstawowych zadań; role wewnątrz rodzinne ulegają zaburzeniu, a zachowania poszczególnych członków rodziny stają się coraz bardziej niezgodne z normami prawnymi, moralnymi oraz oczekiwaniami społecznymi. W takiej rodzinie dobro dziecka jest zagrożone, dlatego dziecko powinno być chronione przez władze publiczne. Szukając prób pomocy dziecku, uwagę należy skupić nie tylko na problemach dziecka, ale także na problemach jego rodziny, udzielenie jej wsparcia w odbudowywaniu prawidłowych relacji w rodzinie oraz we właściwym wypełnianiu ról społecznych przez jej członków. Wsparcie rodziny powinno być w miarę możliwości wczesne i mieć charakter profilaktyczny. Obowiązkiem gminy jest wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych i nie potrafiących pomyślnie rozwiązać swoich sytuacji kryzysowych.

Skuteczna ochrona dzieci i udzielanie pomocy rodzinom może być osiągnięte we współpracy ze środowiskiem lokalnym, w tym sąsiedzkiem, sądami i ich organami pomocniczymi, Policją, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, Kościołem i związkami wyznaniowymi oraz organizacjami pozarządowymi.

Podstawą do rozwiązywania problemów społecznych jest Priorytetem wspierania rodziny jest zapewnienie odpowiednich warunków rozwoju dzieci, młodzieży oraz kształtowania wartości i norm związanych z ich wychowaniem. Wszelkie działania powinny być prowadzone za zgodą rodziny i jej aktywnym zaangażowaniem, uwzględniając zasadę pomocniczości.

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2019-2021 wyznacza zespół planowanych działań, mających na celu wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Podstawowym jego założeniem jest utworzenie spójnego, scentralizowanego systemu wsparcia dzieci oraz wsparcia rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych. Realizowane w ramach Programu zadania koncentrować będą się nie tylko na dziecku, ale również na całej rodzinie jako podstawowej komórce społecznej.

Program będzie miał zatem charakter zróżnicowany, zarówno profilaktyczny jak i interwencyjny, w zależności od celów i poszczególnych zadań prowadzących do ich realizacji.

II. Podstawa prawna:

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2019-2021 dla Gminy Bodzentyn jest zgodny z:

- a) Ustawą z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2018r. poz. 998 z późn.zm.);
- b) Ustawą z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2018 r., poz. 1508 z późn.zm.);
- c) Ustawą z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz.U. z 2015r. poz. 1390 z późn. zm.);
- d) Ustawą z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2018r. poz. 2137);
- e) Ustawą z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2018 r. poz. 1030 z późn. zm.);
- f) Ustawą z dnia 4 listopada 2016r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz. U. z 2016r. poz. 1860 z późn. zm.);
- g) Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Bodzentyn na lata 2012 – 2020.

III. Diagnoza sytuacji rodzin w Gminie Bodzentyn

Gmina Bodzentyn, to gmina miejsko – wiejska składająca się z miasta Bodzentyn i 23 sołectw. Według danych Urzędu Miasta i Gminy, na dzień 30.11.2018 r. w gminie zamieszkiwało 11 499 mieszkańców.

Znaczna grupa osób oraz rodzin mieszkających na terenie Gminy boryka się z wieloma problemami o charakterze rozwojowym i społecznym, z którymi nie zawsze mogą sobie samodzielnie poradzić; potrzebują wsparcia i pomocy wyspecjalizowanych służb. Dominującymi problemami w rodzinach zgodnie z niżej wskazanymi danymi są ubóstwo, bezrobocie, długotrwała lub ciężka choroba, niepełnosprawność, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego oraz alkoholizm.

Powody przyznawania pomocy w latach 2016 - 2018.

Lp.	Rodzaj sytuacji życiowej	2016 r.		2017 r.		I – VI 2018 r.	
		Ogółem rodziny	Osoby w rodzinach	Ogółem rodziny	Osoby w rodzinach	Ogółem rodziny	Osoby w rodzinach
1.	Ubóstwo	257	708	249	642	148	335

2.	Bezdomność	7	8	6	6	6	6
3.	Potrzeba ochrony macierzyństwa w tym: wielodzietność	26	166	21	130	17	105
4.	Bezrobocie	224	651	214	589	140	369
5.	Niepelnosprawność	112	208	112	214	93	176
6.	Długotrwała lub ciężka choroba	135	353	151	344	111	240
7.	Bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	70	261	75	272	45	165
8.	Przemoc w rodzinie	2	5	2	4	3	3
9.	Alkoholizm	66	134	71	125	44	76
10.	Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	4	5	5	6	1	1
11.	Zdarzenie losowe	3	9	7	15	2	6
12.	Kłęsa żywiołowa lub ekologiczna	4	13	4	11	2	2
13.	Sytuacja kryzysowa	4	13	-	-	-	-

Występowanie przemocy w rodzinie według danych Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bodzentynie i Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie jest zjawiskiem często występującym na terenie Gminy Bodzentyn, dezorganizującym życie rodzinne i utrudniającym prawidłowy rozwój i wychowanie dzieci. Istotnymi warunkami harmonijnego rozwoju i funkcjonowania rodzin oraz społeczeństwa jest zapewnienie poczucia bezpieczeństwa w rodzinie oraz dostępność pomocy w sytuacjach tego wymagających.

Poniższa tabela przedstawia dane o liczbie rodzin w których została wszczęta procedura „Niebieskiej Karty”

Liczba rodzin w których wszczęta została procedura „Niebieskie Karty” w poszczególnych latach	2016 r.	2017 r.	2018 r.
	74	69	37*

*Stan na dzień 30.06.2018 r

Opieka nad dzieckiem i rodziną powinna być interdyscyplinarna, obejmująca przedstawicieli różnych instytucji, m.in. szkoły, policji, służby zdrowia, pomocy społecznej, sądów, w celu wspomagania rodziny na rzecz poprawy jej sytuacji. Miejsko –Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bodzentynie podejmuje szereg działań zmierzających do

eliminacji pojawiających się problemów poprzez pracę socjalną prowadzoną przez pracowników socjalnych czy działań i wsparcia asystenta rodziny oraz współpracę z innymi służbami.

Poniższa tabela przedstawia dane o liczbie rodzin i osób objętych pomocą asystenta rodziny w latach 2016 – 2018.

Asystentura rodzinna w poszczególnych latach	Liczba rodzin	Liczba dzieci	Liczba dorosłych	Ogółem liczba osób
2016	13	20	21	41
2017	10	16	15	31
2018	13	20	21	31*

* Stan na dzień 30.11.2018 r

Praca z rodzinami dysfunkcyjnymi jest procesem długotrwałym i złożonym. Efekty pracy zależne są od aktywności rodzin, ich zaangażowania i potrzeby zmiany sposobu życia. Objęcie rodziny wsparciem asystenta rodziny oraz przedstawicieli innych instytucji i organizacji pomocowych nie zawsze gwarantuje przywrócenie rodzinie zdolności do prawidłowego wypełniania funkcji opiekuńczo - wychowawczych czy minimalizacji występowania patologii lub uzależnienia.

IV. Cele programu

Cel główny:

Wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych i przywracanie zdolności do prawidłowego funkcjonowania.

Cele szczegółowe:

1. Diagnozowanie i analiza środowisk rodzinnych.
2. Poprawa jakości opieki sprawowanej przez biologicznych rodziców, zapewnienie specjalistycznego poradnictwa i wsparcia.
3. Zapewnienie szczególnej ochrony dzieciom w rodzinach zagrożonych, zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych.
4. Zapobieganie powstawaniu sytuacji kryzysowych wymagających interwencji oraz rozwiązywanie istniejących.
5. Umożliwienie powrotu dzieciom z pieczy zastępczej do rodzin biologicznych.

V. Działania

Cel	Działania
Diagnozowanie i analiza środowisk rodzinnych.	Szczegółowe i wieloaspektowe rozpoznanie sytuacji rodziny przez pracownika socjalnego- wywiad środowiskowy w rodzinie przeżywającej trudności.
	Praca socjalna, polegająca na rozpoznaniu deficytów w zakresie pełnienia ról rodzicielskich, zaniedbań względem dzieci oraz ocenie sytuacji dziecka w rodzinie, środowisku szkolnym, rówieśniczym.
	Konsultacje ze specjalistami w celu sprecyzowania czynników mających wpływ na dysfunkcyjność rodziny.
Poprawa jakości opieki sprawowanej przez biologicznych rodziców, zapewnienie specjalistycznego poradnictwa i wsparcia.	Kształtowanie u rodziców właściwych postaw wychowawczych zgodnych z normami i wartościami społecznymi.
	Kierowanie osób uzależnionych na leczenie za pośrednictwem Miejsko-Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.
	Włączenie Zespołu Interdyscyplinarnego w rozwiązanie problemu przemocy w rodzinie.
	Umożliwienie rodzinom korzystania z pomocy asystenta rodziny. Organizowanie szkoleń dla asystenta rodziny.
	Pomoc w dostępie do konsultacji i specjalistycznego poradnictwa psychologicznego, pedagogicznego, terapeutycznego.
	Pomoc rodzinom w dostępie do poradnictwa prawnego, szczególnie w zakresie prawa rodzinnego.
	Nawiązanie współpracy z dziadkami, pod warunkiem, że sami są wolni od patologii.
	Udzielanie rodzinom pomocy finansowej i rzeczowej oraz pomocy w zdobyciu nowych kwalifikacji zawodowych i znalezieniu pracy.
	Objęcie rodzin przeżywających trudności pomocą rodzin wspierających. Organizowanie szkoleń dla rodzin wspierających.
Zapewnienie szczególnej ochrony dzieciom w rodzinach zagrożonych, zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych.	Objęcie dzieci indywidualną terapią psychologiczno-pedagogiczną .
	Monitorowanie zagrożeń dla zdrowia dzieci poprzez kontakt i współpracę z placówkami służby zdrowia na terenie gminy.
	Kierowanie dzieci na kolonie i obozy realizujące programy przeciwdziałania uzależnieniom.
	Objęcie dożywianiem dzieci realizujących obowiązki szkolny.
	Zapewnienie pomocy materialnej i rzeczowej rodzinom ubogim, w ramach ustawy o pomocy społecznej.
	Współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo – wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo – terapeutycznej, interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym.
Zapobieganie powstawaniu sytuacji kryzysowych wymagających	Prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny przeżywającej trudności przez przedstawicieli pomocy społecznej, oświaty, służby zdrowia.
	Motywowanie członków rodziny do podejmowania wysiłków na rzecz ograniczania własnych dysfunkcji.
	Angażowanie rodzin do udziału w projektach, szkoleniach rozwijających umiejętność planowania własnej przyszłości

interwencji oraz rozwiązywanie istniejących	zawodowej, motywujących do podjęcia pracy.
	Angażowanie i motywowanie oraz pomoc w dostępie do korzystania ze specjalistycznego wsparcia dla rodziców w celu podniesienia umiejętności opiekuńczo-wychowawczych.
	Współpraca z instytucjami, szczególnie ze szkołami, policją, placówkami służby zdrowia, sądami, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, w celu poprawy sytuacji rodzinnej pod względem zdrowotnym, materialnym i społecznym.
Umożliwienie powrotu dzieciom z pieczy zastępczej do rodzin biologicznych.	Pomoc rodzinie, z której dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej w odbudowaniu odpowiedniego środowiska wychowawczego z poprawnymi relacjami rodzinnymi, pozwalającymi na powrót dzieci do rodziny naturalnej.
	Utrzymywanie osobistych kontaktów dzieci z rodzicami, z wyjątkiem przypadków, w których sąd zakazał takich kontaktów.
	Udzielenie pomocy rodzicom biologicznym w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymywaniu pracy zarobkowej.
	Opracowanie we współpracy z rodziną biologiczną planu pracy, który jest zbieżny z planem pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej.
	Wsparcie finansowe rodzin dostosowane do bieżących potrzeb.
	Pomoc rodzinom w prawidłowym prowadzeniu gospodarstwa domowego .
	Angażowanie rodziców do ponoszenia współodpowiedzialności za sprawę dziecka (wybór szkoły, zawodu, doping do nauki, do poprawy zachowania)

Wybór działań zostanie poprzedzony szczegółową analizą sytuacji danej rodziny. Podstawowym narzędziem służącym do diagnozy jest wywiad środowiskowy, przeprowadzony przez pracownika socjalnego. Pełna i efektywna realizacja celów założonych w programie będzie możliwa dzięki kompleksowemu spojrzeniu na rodzinę przeżywającą trudności oraz podjęciu systemowych rozwiązań przy współpracy wszystkich osób, instytucji i organizacji pracujących z dziećmi i rodzicami.

VI. Adresaci programu

Adresatami Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2019-2021 są rodziny wychowujące dzieci, zamieszkałe na terenie Gminy Bodzentyn, w szczególności:

- rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych;
- rodziny niewydolne wychowawczo, wykazujące bezradność w prowadzeniu gospodarstwa domowego i niezaradne życiowo;
- rodziny wychowujące dzieci, w których występuje problem przemocy w rodzinie czy uzależnienia;

- kobiety w ciąży powikłanej, w sytuacji niepowodzeń położniczych oraz wychowujące dzieci u których zdiagnozowano chorobę zagrażającą życiu;
- kadra instytucji, organizacji pozarządowych, placówek oświatowych i innych podmiotów zajmujących się udzielaniem wsparcia rodzinom.

VII. Czas realizacji programu

Realizacja Gminnego Programu Wspierania Rodziny została zaplanowana na lata 2019 – 2021.

VIII. Realizatorzy i partnerzy programu

Program będzie realizowany przez Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bodzentynie we współpracy z instytucjami opisanymi w poniższej tabeli.

Lp.	Instytucja	Zadania / zakres współpracy
1.	Urząd Miasta i Gminy Bodzentyn	Wspieranie lokalnych programów oraz inicjatyw na rzecz rodziny w zakresie kreowania i upowszechniania pozytywnych wzorców funkcjonowania rodziny.
2.	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	Udzielanie pomocy i wsparcia w rozwiązywaniu problemów dotyczących rodzin zastępczych oraz rodzin zagrożonych kryzysem. Zapewnienie dzieciom pieczy zastępczej w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka oraz w placówkach opiekuńczo-wychowawczych. Udzielanie wsparcia osobom usamodzielnianym, opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka oraz placówki opiekuńczo-wychowawcze. Podejmowanie czynności w ramach procedury Niebieskiej Karty.
3.	Sąd Rejonowy w Starachowicach-III Wydział Rodzinny i Nieletnich	Orzekanie z zakresu prawa rodzinnego i opiekuńczego
4.	Kuratorzy Sądowi	Wykonywanie zadań o charakterze wychowawczo-resocjalizacyjnym, diagnostycznym, profilaktycznym i kontrolnym związanych z wykonaniem orzeczeń sądu. Podejmowanie czynności w ramach procedury Niebieskiej Karty.
5.	Miejsko-Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Bodzentynie	Zapewnienie osobom uzależnionym i ich rodzinom oraz ofiarom przemocy w rodzinie dostęp do specjalistycznych form wsparcia poprzez prowadzenie Punktu Konsultacyjnego. Organizacja, finansowanie i współfinansowanie wypoczynku letniego w formie kolonii z programem profilaktycznym w szczególności dla dzieci z rodzin dotkniętych problemem uzależnienia od alkoholu oraz przemocy w rodzinie. Wspieranie alternatywnych form spędzania wolnego czasu dla dzieci, młodzieży (w tym pozalekcyjnych działań opiekuńczo-wychowawczych, kulturalno-oświatowych, sportowych i rekreacyjnych) oraz dorosłych. Podejmowanie czynności w ramach procedury Niebieskiej Karty.
6.	Zespół Interdyscyplinarny ds.	Integrowanie i koordynowanie działań wszystkich instytucji

	przeciwdziałania przemocy w rodzinie	oraz specjalistów w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Wspieranie osób i rodzin dotkniętych problemem przemocy. Podejmowanie czynności w ramach procedury Niebieskiej Karty.
7.	Komisariat Policji w Bodzentynie	Zapewnienie bezpieczeństwa dzieciom i rodzinom na terenie gminy Bodzentyn. Podejmowanie czynności w ramach procedury Niebieskiej Karty. Przeciwdziałanie przestępczości i uzależnieniom wśród dzieci i młodzieży.
8.	Miejsko-Gminne Centrum Kultury i Turystyki w Bodzentynie	Zagospodarowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży poprzez kulturę, sztukę i zajęcia ruchowe. Organizowanie zajęć pozaszkolnych i pozalekcyjnych mających na celu rozwijanie pasji, zainteresowań i talentów.
9.	Szkoły z terenu Gminy Bodzentyn	Realizacja szkolnych programów profilaktycznych, edukacyjnych, wychowawczych. Wsparcie pedagogiczne dla rodziców i dzieci. Pomoc w rozwiązywaniu problemów wychowawczych. Uświadamianie rodzicom potrzeb edukacyjnych dzieci i młodzieży. Organizowanie czasu wolnego dla dzieci (zajęcia terapii pedagogicznej, socjoterapeutycznej, pomoc w odrabianiu lekcji). Podejmowanie czynności w ramach procedury Niebieskiej Karty.
10.	Ośrodki Zdrowia z terenu Gminy Bodzentyn	Opieka i profilaktyka zdrowotna. Podejmowanie czynności w ramach procedury Niebieskiej Karty.
11.	Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Bodzentynie	Umożliwienie rodzinom z dziećmi korzystania ze specjalistycznego wsparcia psychologicznego, terapeutycznego i pedagogicznego.
12.	Parafie w Gminie Bodzentyn	Wspieranie działań w zakresie realizowania programów na rzecz rodziny oraz upowszechniania pozytywnych wzorców funkcjonowania rodziny.
13.	Organizacje pozarządowe i inne podmioty prowadzące działalność pożytku publicznego w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie.	Zagospodarowanie czasu wolnego oraz promowanie aktywności dzieci i młodzieży poprzez propagowanie działalności klubowej, rekreacyjnej i kulturalnej.

IX. Źródła finansowania programu

Środki na realizację programu będą pochodzić z budżetu Gminy Bodzentyn, budżetu państwa oraz środków pozabudżetowych, środki pozyskane z funduszy unijnych i inne.

X. Monitorowanie realizacji programu

Monitoring polegać będzie na zbieraniu i ocenie danych pod kątem realizacji celów programu. Uzyskane dane pozwolą na ocenę wartości programu oraz pomogą w dalszym planowaniu, realizacji i rozwoju jego działań.

Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bodzentynie będzie przedstawiał Radzie Miejskiej roczne sprawozdanie z realizacji zadań zapisanych w Programie oraz sporządzał sprawozdania rzeczowo – finansowe z zakresu wspierania rodziny, przekazując je wojewodzie w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art. 187 ust. 3 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

PRZEWODNICZĄCA RADY
Teresa Bzymek
 Teresa Bzymek